

VEERTIEN VERZEN

Over de impliciete betekenis van de Vedische Verklaring *pūrṇamadaḥ pūrṇamidam*

Inleiding

De vraag kan worden gesteld voor wie de diepgaande spirituele geschriften, zoals de Veda's, bedoeld zijn. De wijze, ofwel de verlichte, heeft ze niet nodig en de onwetende kan er niets mee doen. Ze kunnen echter de weg naar zelfkennis wijzen aan hen die van hun onwetendheid bewust zijn en naar verlichting snakken¹.

Śaṅkara legt uit dat de woorden *pūrṇamadaḥ pūrṇamidam* wijzen naar het in essentie gelijk zijn van de ongeconditioneerde Brahman en de geconditioneerde Brahman². Tenzij hij onderzoek doet onder begeleiding van een competente leraar is deze gelijkstelling echter ondoordringend voor de naar zelfkennis strevende onwetende, omdat hij immers geen weet van de ongeconditioneerde Brahman heeft.

Bij gewoon taalgebruik wijst 'dit' naar iets wat dichtbij is en 'dat' naar iets verder af. Zo ook wanneer voor de zich in dualiteit bevindende zoeke de woorden *adaḥ* en *idam* resp. naar zichzelf en naar de wereld wijzen, helpen deze twee woorden hem de geconditioneerdheid van zichzelf en die van de wereld na onderzoek in te zien om vervolgens zich daarvan te ontdoen.³ Elke uitleg die tot het beoogde doel leidt is immers aanvaardbaar. In een aantal van zijn werken heeft Śaṅkara uitgelegd hoe in een dergelijke verklaring de 'bedoelde' of impliciete betekenis van met name naamwoorden als 'ik', 'jij' 'dit' en 'dat' in geschriften van de directe of letterlijke betekenis kan worden onderscheiden.

Elk naamwoord heeft twee betekenissen. Een vaak genoemd voorbeeld hiervan is dat bij een pot van klei de vorm voor de directe of letterlijke betekenis (veranderlijk, voorbijgaand) staat en klei voor de indirecte of impliciete betekenis (de vormloze substantie die zich als pot enz. manifesteert). Door het negeren van de directe betekenissen die tegenstrijdig zijn (verschillende verschijningsvormen van dezelfde substantie), toont

¹ Yoga Vāsiṣṭha I.2 " Hij die voelt: 'ik ben gevangen, ik wens bevrijding' en die noch totaal onwetend noch verlicht is, diegene is geschikt om dit geschrift te bestuderen."

² Bṛhad. Up. Bhāṣya V.I.1

³ Śaṅkara's Vivekacūḍāmaṇi 241 en verder.

zich de onderliggende betekenis, klei (de onveranderlijke substantie achter diverse verschijningsvormen). Deze methode van het negeren van tegenstrijdige letterlijke betekenissen (*vyatireka*) en accepteren van met elkaar overeenstemmende onderliggende betekenissen (*anvaya*) wordt de methode van *anvayavyatireka* (*overeenstemming en tegenstrijdigheid*) genoemd. Een eenvoudig voorbeeld hiervan is de herkenning van een lang niet geziene kennis, doordat de huidige en toenmalige verschijningsvormen, zoals kleding en haardracht die verschillend zijn, genegeerd worden.

Elke betekenis die aan een woord wordt toegekend vormt in feite een oplegging die de onderliggende bestaansgrond bedekt. Wanneer echter voorbij wordt gegaan aan de letterlijke betekenis (veranderlijk en voorbijgaand) zal de bestaansgrond, in het onderhavige geval het Zelf of Brahman, vrij van elke begrenzing, zich tonen.

Voor het ontdekken van de onderliggende betekenis van woorden als 'ik', 'jij', 'Brahman' of 'Dat', wijst Śaṅkara naar de hierboven uitgelegde methode van '*anvayavyatireka*'. Als voorbeeld zegt hij in *Upadeśa Sāhasrī* (8.96): "*Anvaya en vyatireka met betrekking tot woorden en hun betekenissen zijn het enige middel waarmee de impliciete betekenis van het woord 'ik' (zoals de werkelijke betekenis van het woord 'ik' in de zin 'Ik ben Brahman') kan worden vastgesteld.*"

De toepassing van *anvayavyatireka* ter onderscheiding van de impliciete betekenis van naamwoorden heeft Śaṅkara uitgelegd in o.a.

Vivekacūḍāmaṇi (241 e.v.), *Vākyavṛtti* (8 e.v.), *Tattvopadeśa* (21 e.v.) en *Upadeśa Sāhasrī*. In het onderhavige werk is de methode van *anvayavyatireka* toegepast voor het achterhalen van de impliciete betekenis van de woorden 'dit' (*adaḥ*) en 'dat' (*idam*).

Ten slotte: de zoeker die uiteindelijk zijn werkelijkheid heeft gerealiseerd, vindt in een verklaring als deze de bevestiging ervan, vrij van elke twijfel. Zo niet, dan is het werk nog niet voltooid.

Deze verhandeling in veertien verzen is de vrucht van vele contemplaties op de bovengenoemde Vedische verklaring.

Ferit Arav

December 2024

**Een uitleg van de bedoelde (impliciete) betekenis van
*pūrṇamadaḥ pūrṇamidaṃ***

Ōm

*pūrṇamadaḥ pūrṇamidaṃ pūrṇāt pūrṇamudacyate;
pūrṇasya pūrṇamādāya pūrṇamevāvaśiṣyate;
Ōm śāntiḥ śāntiḥ śāntiḥ.*

1. Eer aan de grote Leraar Śrī Ādi Śaṅkaracārya
Die de zoeker de weg naar de waarheid wijst.
Aan Hem draag ik deze verhandeling op,
Moge Hij mij in dit onderzoek inspireren.
2. Voor het kennen van de impliciete betekenis van de zin
Pūrṇamadaḥ pūrṇamidaṃ, dienen eerst de impliciete betekenis
Van de drie samenstellende woorden
Pūrṇa, *adaḥ* en *idaṃ* onderzocht te worden.
3. Zoals de natuur van water van de oceaan
Als zoetheid, vloeibaarheid en kilte
Ook de golven doordringt en dan ook
Het schuim waar de golven de bestaansgrond van zijn⁴,
4. Zo ook staat *pūrṇa* voor de natuur van Brahman,
Volmaakt, eeuwig, onveranderlijk,
Onbegrensd, oneindig enz., kortom onbeschrijflijk⁵,
Die de mens en het universum doordringt.
5. De directe betekenis van *adaḥ*, is 'dit',
Wijzend naar mij, een individu, veranderlijk en voorbijgaand,
Geboren wordt, sterft, en ervaringen ondergaat
Als pijn en plezier, angst, woede en verlangen.
6. Onderzoek naar wie dit 'ik' is leidt de zoeker naar binnen,
Waar het 'ik' oplost in Mij, het ene ondeelbare Zelf⁶.
Deze kenner van het veranderlijke en voorbijgaande 'ik',
Is de impliciete betekenis van 'dit', Brahman.

⁴ Śaṅkara, *Dṛg Drśya Viveka* 43.

⁵ In vele vertalingen is *pūrṇa* vertaald als volheid (fullness), volmaakt, compleet, oneindig, onbegrensd, vol van goddelijk bewustzijn, absoluut, geheel, werkelijkheid enz.

⁶ Zie 'Upadeśa Sāraṃ' vers 16 e.v. van Ramaṇa Maharṣi, Śaṅkara's 'Laghu Vākyavṛtti' en *Vivekacūḍāmaṇi* 210 e.v. over de impliciete betekenis van 'Ahambrahmāsmi' (ik ben Brahman).

7. De directe betekenis van *Idam*, is 'dat', de wereld,
Bestaande uit objecten met namen en vormen,
Die de directe betekenis van *adaḥ*, het 'ik', of individu,
Als onafhankelijk van hem beschouwt.
8. Bij de herinnering van het Zelf en verwijlen daarin⁷
Verdwijnt de verscheidenheid van namen en vormen
En openbaart hun bestaansgrond zichzelf,
Als puur gewaarzijn, het Zelf of Brahman⁸.
9. De verklaring dat zowel 'dit' als 'dat'
Pūrṇa, of de natuur van Brahman is,
Bevestigt de eenzelvigheid van 'dit' en 'dat',
Na het negeren van hun directe betekenissen.
10. Uit de ontdekking van de impliciete betekenis
Van de woorden *pūrṇamadaḥ pūrṇamidam*, hierboven
Volgt vanzelfsprekend ook de betekenis van
De woorden *pūrṇāt* en *pūrṇamudacyate* en de rest.
11. *Pūrṇāt*: de natuur van Brahman,
Pūrṇam: is ook aanwezig in de wereld,
In al het veranderlijke en voorbijgaande
Udacyate: dat uit Brahman ontstaat.
12. *Pūrṇasya*: wanneer de natuur van de wereld,
Pūrṇamādāya: zich oplost in de natuur van Brahman,
pūrṇamevāvaśiṣyate : blijft er
Slechts de natuur van Brahman over.
13. Zoals na het ontwaken uit een droom
De onwerkelijkheid ervan wordt gezien,
Zo ook lossen het individu en de wereld op
In puur gewaarzijn alleen, wanneer men ontwaakt.
14. Hij die deze kennis in zichzelf herkent
En in zijn dagelijkse leven toepast
Bereikt kalmte in zijn hart
En leidt een zinvol bestaan.

⁷ Vers 6.

⁸ Zie Śaṅkara's '*Vākyaṛitti*', *Viveka-cūḍāmaṇi* 241 e.v. en *Upadeśa Sāhasrī II.18* over de impliciete betekenis van '*Tat tvam asi*' (Dat zijt gij).